

## **АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НЕВИКОНАННЯ БАТЬКАМИ АБО ОСОБАМИ, ЩО ЇХ ЗАМІНЮЮТЬ, ОБОВ'ЯЗКІВ ЩОДО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ**

Головною цінністю будь-якої демократичної соціальної держави, що турбується про гідне майбутнє своїх громадян, традиційно вважається сім'я, де основна увага приділяється дітям. Державна сімейна політика є важливим інструментом впливу на забезпечення умов для всебічного розвитку сім'ї та її членів, найповнішої реалізації сім'єю своїх функцій і поліпшення життєвого рівня, зміцнення й розвитку соціального інституту сім'ї загалом.

Відповідно до ст. 12 Закону України «Про охорону дитинства» від 26.04.2001 № 2402-III, виховання в сім'ї є першоосновою розвитку особистості дитини. На кожного з батьків покладається однакова відповідальність за виховання, навчання й розвиток дитини. Батьки або особи, які їх замінюють, мають право й зобов'язані виховувати дитину, піклуватися про її здоров'я, фізичний, духовний і моральний розвиток, навчання, створювати належні умови для розвитку її природних здібностей, поважати гідність дитини, готувати її до самостійного життя та праці.

Згідно з ч. 1 ст. 184 Кодексу України про адміністративні правопорушення, ухилення батьків або осіб, які їх замінюють, від виконання передбачених законодавством обов'язків щодо забезпечення необхідних умов життя, навчання та виховання неповнолітніх дітей тягне за собою попередження або накладення штрафу від одного до трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Стаття 150 Сімейного кодексу України передбачає, що батьки зобов'язані піклуватися про здоров'я дитини, її фізичний, духовний і моральний розвиток, батьки зобов'язані забезпечити здобуття дитиною повної загальної середньої освіти, готувати її до самостійного життя.

Аналіз приписів Закону України «Про освіту» й Закону України «Про охорону дитинства» дає змогу дійти висновку, що під невиконанням обов'язків щодо виховання та навчання дітей варто розуміти різні форми бездіяльності, у результаті яких відсутня належна турбота про виховання та навчання неповнолітніх. Ухилення батьків та осіб, що їх замінюють, від виконання своїх обов'язків може виражатися в тому, що вони не піклуються про моральне виховання, фізичний розвиток дітей і зміцнення їхнього

здоров'я, створення необхідних умов для своєчасного одержання ними освіти, успішного навчання, підготовки до трудової діяльності тощо.

Отже, правовою підставою для покладання відповідальності на батьків (законних представників), за ч. 1 ст. 184 Кодексу України про адміністративні правопорушення, є наявність ознак та елементів складу правопорушення, що полягає в невиконанні батьками чи іншими особами, які їх замінюють, обов'язків щодо утримання, виховання, навчання, захисту прав та інтересів неповнолітніх. З'ясування цих ознак і правильне застосування норми сприяють дотриманню принципів законності й презумпції невинності.

Можна зазначити, що недоліком законодавчої норми, закріпленої в ч. 1 ст. 184 Кодексу України про адміністративні правопорушення, є відсутність ознак, характерних для цього правопорушення. Законодавець у диспозиції ч. 1 зазначеної норми лише перераховує обов'язки батьків, невиконання яких тягне адміністративно-правові санкції.

Якщо аналізувати зміст указаної норми, то ухиленням від виконання батьківських обов'язків не повинна вважатися будь-яка дія, а вважатиметься невиконання обов'язків, чітко передбачених законодавством, і лише тих, які стосуються забезпечення необхідних умов життя, навчання та виховання дітей. А оскільки пояснення терміна «законодавство» в Кодексі України про адміністративні правопорушення не наведено, то можна використовувати його в значенні, вказаному в Рішенні Конституційного Суду України від 09.07.1998 у справі про тлумачення терміна «законодавство». Так, варто виходити з того, що ним охоплюються закони України, чинні міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також постанови Верховної Ради України, укази Президента України, декрети й постанови Кабінету Міністрів України, прийняті в межах їхніх повноважень і відповідно до Конституції України й законів України. Тобто якщо вказані акти передбачають обов'язки батьків стосовно дітей, які стосуються забезпечення необхідних умов життя, навчання та виховання останніх, то за їх невиконання таких батьків мають притягувати до відповідальності згідно з ч. 1 ст. 184 Кодексу України про адміністративні правопорушення.